

N:o 12.

Af Herr Berg: Om bränvinstillverkningsafgiftens förhöjning m. m.

Sistlidne riksdag tog jag mig friheten på då anförda skäl föreslå, det Riksdagen ville till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med hemställan, det täcktes Kongl. Maj:t till innevarande Riksdag framlägga förslag till skärpt lagstiftning i fråga om så väl tillverkning som försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, afseende att försvåra åtkomsten och derigenom förbrukningen af desamma. I andra Kammaren väcktes en i samma syfte gående motion, hvilken på sätt och vis, ehuru med bestämdare formulering af Bevillnings-Utskottet, af samma Utskott tillstyrktes och i Första Kammaren med något förändrad ordalydelse antogs, men föll i Andra Kammaren på några få röster och vann sålunda icke Riksdagens bifall.

Då emellertid skälen för denna motions väckande förlidet år i väsentligaste mån fortfarande förefinnas, och missbruket af starka drycker icke visat någon nämvärd minskning, utan allt jemt för vårt land och synnerligen för dess kroppsarbetande befolkning medför de sorgligaste verkningar i både timligt och andligt hänseende, till icke ringa bekymmer för hvarje sann fosterlands- och människovän, finner jag mig föranlåten att äfven vid denna riksdag väcka förslag till någon kraftigare åtgärd från lagstiftningens sida för hämmandet af dryckenskapslasten i vårt land.

Ett kraftigt och hittills både i vårt land och andra länder praktiseradt medel mot detta öfverklagade onda är *varans fördyrande* samt att, så mycket som möjligt, *göra den svåråtkomlig* för den eller dem, hvilka genom ett otygladt dryckenskapsbegär ådagalagt sin oförmåga att sjelfva pröfva hvad dem sundt är.

Vore bränvin och andra rusgifvande drycker, såsom åtskilliga förmena, nödvändighetsvaror, så skulle det, enligt mitt förmenande, vara

en

en orättvisa att genom beskattning fördyra dem, och detta så mycket mer, som det just är den jemförelsevis fattigare delen af folket, hvilken begagnar bränvinet såsom vederqvickelse och förfriskningsmedel. Derjemte kunde det väl icke utan skäl sättas i fråga, huruvida flertalet borde anses skyldigt att vidkännas en skattebörd hufvudsakligast på den grund, att ett fåtal icke med måtta kan begagna den der nödvändighetsvaran. Ja, vore bränvin såsom dryck *verkligen* nödvändigt och förutan hvilken våra arbetares välbefinnande i ringaste mån ställes på spel, så skulle jag utan tvekan föreslå, att *all* skatt på spritdrycker borttoges och handeln med dessa lemnades lika fri som med spannmål och andra lifsförnödenheter.

Nu är jag emellertid, på grund af så väl egen som andras erfarenhet, genomträngd af den öfvertygelsen, att bränvinet såsom dryck, och i alla fall der dess begagnande ej för helsan är nödigt, icke allenast är fullkomligt öfverflödigt för människans välbefinnande, utan derjemte, ur så väl sanitär och moralisk som ekonomisk och social synpunkt, i högsta måtto förderfligt och olycksbringande. Bränvin och alla andra berusande drycker äro, enligt mitt begrepp, såsom förfrisknings- eller njutningsmedel en bland mensklighetens farligaste fiender. Att jag icke står ensam om denna åsigt visa, bland annat, de tid efter annan till Kongl. Maj:t ställda böneskrifterna, innefattande anhållan, att på lagstiftningsväg något måtte vidtagas till det ondas hämmande och utrotande. För lidet år inlemnades till Hans Maj:t Konungen i detta syfte en petition med omkring 32,000 underskrifter och i år har en dylik böneskrift blifvit inlemnad, undertecknad af nära 58,000 personer af olika stånd och lefnadsvilkor.

Vid hvarje återkommande riksdag hafva ock flera motioner blifvit i samma syfte väckta, men hittills har man dock icke på lagstiftningsväg uppnått tillfredsställande resultat. Att säga det intet blifvit gjordt på denna väg vore dock lika otacksamt som orättvist. Att 1855 års bränvinsförordning hade glädjande frukter är allmänt känt och erkänt. Det af 1874 års Riksdag fattade och af Kongl. Maj:t sanktionerade beslut, att icke mindre än 100 kannor bränvin finge säljas utan särskilda rättigheter, har utan gensägelse åstadkommit någon minskning i bränvinsförbrukningen på landet; men äfven detta gör dock på långt när icke till fyllest. Det återstår bland annat att, såsom förr skett, genom högre beskattning i betydligare grad fördyra varan. Men att höja skatten med några öre per kanna skulle naturligtvis icke kunna leda till det åsyftade målet eller medföra ringaste verkan. Redan från synpunkten af pen-

ningens de senare åren sjunkande värde berättigas åtgärden af en betydligare skatteförhöjning; ty till exempel 2 kronor *nu* torde icke hafva synnerligt större värde än en riksdaler för 10 à 15 år sedan.

Af varans stegrade pris skulle ovilkorligen en förminskad förbrukning af densamma blifva en gifven följd; men genom en sådan prisstegring skulle jemväl den icke oväsentliga fördelen vinnas, att lönnkrögeriet försvårades, på samma gång det för den privilegierade krögaren blefve mindre lätt och mera riskabelt att vara sina kunders förlagsgifvare, eller med andra ord, att låta sina krogkunder supå på kredit.

I flera hänseenden gagneligt skulle det ock vara om alla krogar blefve stängda öfver sön- och helgdagar; och då detta redan utan olägenhet kan ega rum på landet, borde inga oöfverstigliga hinder möta för samma lags tillämpande äfven på städerna, så mycket mindre som erfarenheten redan visat, att de städer, der denna åsigt blifvit tillämpad, icke deraf haft ringaste olägenhet utan tvärtom.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och för att komma målet något närmare, att se vårt folk i någon mån befriadt från den kräftskada, hvilken nu tär på dess lifskraft, vågar jag vördsamt föreslå:

- 1:o. att tillverkningskatten på bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker höjes till 2 kronor per kannan om 50 procent alkohol vid + 15 grader C.;
- 2:o. att, om detta vinner Riksdagens bifall, tullen på samma varor, från utrikes ort införda, höjes i öfverensstämmelse med beskattningen och i vanlig proportion; samt
- 3:o. att Riksdagen för sin del ville besluta, det 28:de paragrafen i Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 18 September 1874, angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade drycker, måtte få följande förändrade lydelse:

Under sön- och helgedag etc., lika med nuvarande första moment.

Under gudstjenst etc., lika med nuvarande andra moment.

Under sön- och helgdagar vare all annan utskänkning förbjuden, än på gästgifvaregårdarne vid måltider till resande, derest icke, på landet, Vår Befallningshafvande, på grund af särskilda omständigheter, undantag meddelat, eller, i stad, kommunalstyrelsen, likaledes på grund af särskilda omständigheter, om utskänkings tillåtande fattat beslut, som af Vår Be-

fallningshafvande, efter magistratens hörande, godkännes. Dock får hvarken undantag å landet, eller tillåtelse i stad, för hvarje gång meddelas för längre tid än ett år.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1877.

C. O. Berg.

N:o 13.

Af Herr von Möller: Om tillägg till 49 § i Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862.

Vid jemförelse af § 10 mom. 2, §§ 12, 57 och 58 mom. 3 af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse samt §§ 5, 9 och 47 mom. 2 af Kongl. förordningen om landsting, synes lagstiftarens mening hafva varit, att arrendatorer och brukare af jordegendom skulle erlägga den landstingskatt, som tillkommer sådan fastighet. Väl saknar landstingslagen en bestämd föreskrift om utdebiteringssättet, och i 49 § säges blott: »landstingsmedel varda genom vederbörande, i sammanhang med kronoskatterna, debiterade och indrifna».

Åtskilliga häradsskrifvare påföra jordegaren landstingskatten för utarrenderad fastighet, och då en sådan debitering öfverklagats hafva underordnade myndigheter som ock Kongl. Maj:t icke funnit sig i författningen hafva skäl att underkänna en sådan debitering, utan, under åberopande af 2 och 82 §§ af bevillningsstadgan samt 47 § af landstingslagen, låtit dervid bero.